

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Китайські компанії са замесени в индустриалния шпионаж над Renault* <https://www.investor.bg/evropa/334/a/industrialen-shpionaj-zastrashava-kliuchovi-aktivi-na-renault-110636/> (дата звернення: 02.05.2019).
2. *САЩ разследват Huawei за индустриален шпионаж* <https://www.techrends.bg/2019/01/17/us-doj-huawei-investigation/> (дата звернення: 02.05.2019).
3. *Ткачук Т. Характерні особливості конкурентної розвідки та промислового шпигунства. Персонал. 2007. № 2. С.72-78.*
4. *Зеркалов Д.В. Безопасность бизнеса. Контрразведка и шпионаж. К.: Наук. світ, 2008. 366 с.*

**Брус Олександр Ігорович, магістрант,
Загурський Олександр Богданович, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри гуманітарних і
фундаментальних дисциплін**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕСПУБЛІЦІ БОЛГАРІЯ В
УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**

За оцінками світового рейтингового агентства, в Республіці Болгарія очікується суттєве зростання ВВП у період 2018-2021 рр., зумовлене сильним внутрішнім споживанням та прискоренням інвестицій. Постійне поглинання фондів ЄС та посилення умов на ринку праці сприятимуть підвищенню продуктивності протягом багатьох років.

До того ж, агентство вважає, що ці прагнення до членства в євросоні також підтримуватимуть продовження зусиль країни щодо усунення існуючих інституційних і структурних проблем. S&P Global Ratings підвищить кредитний рейтинг, якщо болгарський лев увійде до ERM II, що сприятиме подальшій довірі та ефективності монетарної політики [1].

У більшості болгарських підприємств, які вирішили прийняти заходи безпеки, економічна безпека закінчується електронними системами безпеки і або контрактом з технічною службою безпеки. Аналізуючи ці дві складові, багато керівників не розуміють, що це лише елементи корпоративної безпеки і, як правило, є останньою лінією захисту, призначеною для роботи, коли інші не працюють.

Компанії, як правило, вирішують питання безпеки в частині, як стосовно окремих елементів, так і стосовно окремих об'єктів і видів діяльності. Інші види загроз для підприємства та бізнесу недооцінюються. Саме тут виникають більшість проблем економічної безпеки.

Економічна безпека підприємства – це комплекс взаємопов'язаних видів діяльності. Все повинно бути заздалегідь узгоджене і розроблене як єдина система під назвою “Концепція економічної безпеки підприємства”. Економічна безпека підприємства може бути визначена як сукупність конкретних дій та структури для фізичного та інформаційного захисту людей,

фінансових ресурсів, матеріальної та інтелектуальної власності з метою забезпечення стабільного функціонування та створення умов для безперервної та успішної роботи.

Для розробки системи корпоративної безпеки необхідно відповісти на питання про її необхідність і достатність. Природно, що така система залежить від багатьох факторів. По-перше, це напрямок діяльності, що розвивається компанією, але масштаби, наявність різних видів продукції та діяльності, наявність офісів і виробничих потужностей у різних регіонах, містах і країнах також безпосередньо впливають. Фактори такого роду також впливають на можливі загрози та їх актуальність.

Зовнішні фактори включають загрози діяльності підрядників, конкурентів, середовища, криміналітету, державної політики, державних органів, бюрократії, корупції, третіх сторін, форс-мажорних обставин та багатьох інших.

Наприклад, контрагентів можна розділити на тих, хто здатний завдати значної шкоди – 41 %, добробуту – 30 %, здатні завдати серйозних збитків – 22 %, а шахраїв – 7 %. Відсотки є приблизними, але загальний коефіцієнт є вірним.

Внутрішні загрози включають дії партнерів, співробітників, недоліки в управлінні, недоліки бізнес-технологій тощо. Відокремлення персоналу охорони може здійснюватися наступним чином: здатні принести незначні збитки – 50 %; лояльні співробітники – 33 %; здатні завдати серйозної шкоди – 12 %; шахраї – 5 %. Звичайно, на підприємстві, що складається з двох-трьох осіб, справа не в тому, що в такому випадку співробітник може завдати 100 % шкоди компанії [2].

Як засвідчує світовий досвід, ключовим елементом системи забезпечення економічної безпеки держави є ефективний механізм визначення загроз національним економічним інтересам, що створюють безпосередню небезпеку національній економічній системі, порушуючи цим самим макроекономічну рівновагу та процес суспільного відтворення. Необхідно враховувати, що у світі існують дуже різні системи й моделі економічної безпеки (рис. 1).

Відповідно до Лісабонської стратегії, основними пріоритетами у напрямку зміцнення економічної безпеки країн-членів ЄС та в цілому європейського континенту мають стати: принцип спільного програмування, який використовується в проектах міжнародного співробітництва, поліпшення інноваційної участі у напрямку зростання конкурентоспроможності економічних регіонів в цілому, розвиток сільських територій та посилення територіальної єдності за рахунок екстенсивного розвитку значної частини регіонів ЄС.

Країни – члени ЄС мають значний позитивний досвід реалізації євроінтеграційних стратегій на регіональному рівні. За кордоном самоврядні органи мають багатий арсенал інструментів і важелів економічного, правового та фінансового впливу на відстоювання регіональних інтересів та забезпечення соціально-економічної безпеки територій [3-4].

Рис. 1. Системи та моделі економічної безпеки

Таким чином, в Республіці Болгарія відсутня спеціальна законодавча база щодо забезпечення економічної безпеки. Забезпечення економічної безпеки орієнтується на відповідні нормативно-правові акти ЄС. При виборі методів забезпечення економічної безпеки враховують геополітичну ситуацію, вектор і стратегію розвитку економіки відповідно до тенденцій регіонального та світового еволюційного процесу, напрямком економічних реформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Илиев А. S&P Global Ratings: Паричните условия в България продължават да се подобряват URL: <https://www.investor.bg/biudjet-i-finansi/333/a/sp-global-ratings-parichnite-usloviia-v-bylgariia-prodyljavat-da-se-podobriavat-272891/> (дата звернення: 27.04.2019).
2. Цанрев Н. Фирмена сигурност. URL: <http://profifsec.bg/50/firmena-sigurnost/> (дата звернення: 27.04.2019).
3. Дарнотих Г. Сучасні проблеми економічної безпеки України. Вісник Академії правових України. Харків, 1998. № 1. С. 142-150.
4. Кириченко О. А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: кол. монографія. Київ, 2008. 401 с.

Назарук Володимир Михайлович, магістрант,
Гнідан Руслан Миколайович, к.ю.н.,
доцент кафедри обліку та фінансів,

КАТЕГОРІЯ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Для України в контексті цілого ряду викликів та перешкод до стабільного розвитку, а також в процесі трансформування практично всіх сфер суспільного життя в напрямку до євроінтеграції побудова відносин між владою та